

opusdei.org

Rad i kontemplacija (II)

Drugi dio članka na temu kako pretvoriti naš posao i svakodnevne aktivnosti u razmatrajuću molitvu slijedeći učenja sv. Josemarije.

28.08.2014.

Rad i kontemplacija (I)

Dok su oni tako putovali, uđe on u jedno selo. Žena neka, imenom Marta, primi ga u kuću. Imala je sestru koja se zvala Marija. Ona sjede do nogu Gospodinovih i slušaše riječ njegovu. A Marta bijaše sva zauzeta posluživanjem pa pristupi i reče:

"Gospodine, zar ne mariš što me sestra samu ostavila posluživati? Reci joj dakle da mi pomogne." Odgovori joj Gospodin: "Marta, Marta! Brineš se i uznemiruješ za mnogo, a jedno je potrebno. Marija je uistinu izabrala bolji dio, koji joj se neće oduzeti." [1]

Likovi Marte i Marije su kroz povijest često bili korišteni za predstavljanje dva različita oblika života,

kontemplativni život i aktivni život,
pri čemu je prvi smatran
savršenijim, u skladu s
Gospodinovim riječima: *Marija je
uistinu izabrala bolji dio.*

Obično su ovi pojmovi primjenjivani
na duhovno zvanje,
podrazumijevajući pod
kontemplativnim životom, u širem
smislu, življenje odvojeno od svijeta
kako bi se osoba posvetila molitvi i
aktivnim životnim djelovanjem
poput naučavanja kršćanske
doktrine, brige za bolesnike i druga
djela milosrđa.

Gledano iz ove perspektive,
mogućnost da osoba može biti
kontemplativna „usred aktivnosti“ je
poznata stoljećima. Klasično
značenje ovog izraza, pak, ne
sadržava mogućnost za obične
vjernike da budu kontemplativci u
svojim profesionalnim, obiteljskim i
društvenim aktivnostima, već da je to

moguće na putu vjerskog poziva, kroz apostolske aktivnosti i djela milosrđa.

Sv. Josemaria je izvukao novo značenje iz Gospodinovih riječi Marti i pokazao da nema sukoba između kontemplativnosti i izvršavanja, što je savršenije moguće, naših profesionalnih i svakodnevnih dužnosti.

U prethodnom uvodniku razmatrali smo značenje kršćanske kontemplativnosti: jednostavna molitva mnogih duša koje su, s krotkošću punom ljubavi prema Duhu Svetom i tragajući za poistovjećivanjem s Kristom u svim stvarima, predvođeni Braniteljem u pronicanje dubina Božjeg intimnog života, njegovih djela i namisli, s mudrošću koja proširuje njihova srca i umove sa sve većom potpunosti. To je molitva u kojoj „riječi nisu potrebne, jer se jezik ne može

izraziti. Intelekt se umiruje. Čovjek ne razmišlja; on gleda! I duša još jednom izbija u pjesmi, novoj pjesmi, jer osjeća i zna da je pod Božjim pogledom punim ljubavi, cijeli dan.“[1]

Želimo sada ispitati tri moguća „načina“ kontemplacije: u razdobljima posvećenim isključivo molitvi; za vrijeme izvršavanja zadatka ili rada na nečem drugom što ne zahtijeva našu potpunu koncentraciju; i konačno, u slučaju rada koji zaokuplja cjelokupnu čovjekovu pozornost. Ova tri kanala zajedno čine kontemplativni život; pri čemu duša uslijed svakodnevnih aktivnosti prebiva „i na nebu i na zemlji“, kao što je sv. Josemaria znao reći.

U molitvi i djelima pobožnosti

Kontemplaciju treba tražiti prije svega u djelima pobožnosti koja

svakodnevno vršimo, posebice u razdobljima posvećenim isključivo razmatrajućoj molitvi.

„Et in meditatione mea exardescit ignis – ‘i u mojem se razmatranju zapali oganj’. Za ovim ideš, kad moliš: Načiniti iz sebe krijes, živ oganj, koji daje toplinu i svjetlo.“[2] Dobro izvršena razmatrajuća molitva je, takoreći, „kotao“ koji svoju toplinu prenosi na sve ostale trenutke u danu.

Svakodnevna vjernost razmatrajućoj molitvi omogućava osobi da postane kontemplativna duša usred svijeta kroz cijeli dan. Ovo zahtijeva borbu za održanjem duha sabranosti u razdobljima posvećenim molitvi; ustrajan razgovor s našim Gospodinom, ponekad razmišljajući o odlomku iz knjige ili Svetog pisma koji pomažu usredotočiti naš um i srce na Gospodina; borbu za nadvladavanje ometanja; poniznost

da se počne opet i iznova, oslanjajući se ne na vlastitu snagu već na Božju milost.

Sv. Josemaria učio nas je da tražimo kontemplaciju u razdobljima posvećenim razmatrajućoj molitvi: da razmatramo Kristov život, da ga postojano promatramo u Euharistiji, da razgovaramo s tri Božanske Osobe kroz Presveto Čovještvo našega Gospodina, da idemo k Isusu po Mariji... u razmatrajućoj molitvi, ne možemo se zadovoljiti samo recitiranjem govornih molitvi, iako ih možda trebamo koristiti kroz dulje razdoblje, već ih uvijek trebamo promatrati kao vrata koja otvaraju put ka kontemplaciji.

Također i na ljudskoj razini, kada se prijatelji susretnu, njihov razgovor uobičajeno započinje istim razgovornim frazama. Ali ovo ne može biti raspon njihovog dijaloga. Njihov razgovor mora biti više

osoban, dok riječi konačno ne postanu suviše zbog dubokog uzajamnog razumijevanja i prisnosti. S Bogom je ovo još i izraženije. „Započinjemo s govornim molitvama... Prvo jedna strelovita molitva, pa još jedna, i još jedna,... dok se naš zanos ne učini nedovoljnim... tada ovo dovodi do intimnosti s Bogom, gledajući Boga bez traženja odmora ili osjećaja umora.“[1]

Tijekom rada ili u svakoj aktivnosti

Kontemplacija nije ograničena na vrijeme posvećeno razmatrajućoj molitvi. Ona može biti stvarnost tijekom cijelog dana, u uobičajenim aktivnostima, dok se rade stvari koje ne zahtijevaju potpunu koncentraciju, ili tijekom stanke u našem poslu.

Boga možemo razmatrati dok šetamo ulicom, dok ispunjavamo obiteljske ili društvene dužnosti, dok radimo nešto jednostavno, tijekom posla, ili jednostavno dok čekamo...

Kao što težnje tijekom naše razmatrajuće molitve mogu biti put ka kontemplaciji, tako i usred drugih zanimanja potraga za Božjom prisutnošću vodi do kontemplativnog života, kako je Bog omogućio sv. Josemariji da doživi: „Ne mogu to razumjeti: Poznajem nekoga tko je hladan (unatoč svojoj vjeri koja je bezgranična) kada je u blizini božanske vatre Svetohraništa. A ipak, poslije, na ulici, usred buke automobila, tramvaja i ljudi – čak čitajući novine! – zanesen je ludom ljubavlju prema Bogu.“[2]

Ova stvarnost je u potpunosti Božji dar, ali je mi primamo samo ako je uistinu želimo i ne ometamo je svojim djelovanjem. Možemo je

odbiti ne čuvanjem sabranosti vlastitih osjetila, ili dopuštajući sebi da nas nadvlada znatiželja, ili uranjajući se u bujicu beskorisnih misli i sanjarenja koji nas dovode do toga da postanemo rastrojeni i duhovno iscijeđeni. Jednom riječju, kad naša glava i srce „nisu u onome“ što radimo.[1] Kontemplativni život zahtijeva unutarnje mrtvljenje, negiranje sebe radi ljubavi Božje, kako bi on mogao vladati u našim srcima i biti središte svih naših misli i naklonosti.

Kontemplacija *u i kroz* uobičajene aktivnosti

Znamo da u svojoj molitvi ne možemo biti zadovoljni recitiranjem želja ili samo čitanjem ili meditacijom; već trebamo razgovarati s Bogom i težiti, uz njegovu milost, postizanju kontemplacije. Također i u našem poslu, koji treba postati molitva; nije

dovoljno prikazati ga na početku i zahvaliti na kraju, ili s vremena na vrijeme obnoviti prikazanje, sjedinjeni s misnom žrtvom. Sve ovo je nedvojbeno prijatno Bogu. Ali sin ili kćer Božja moraju biti odvažniji i ciljati više: raditi poput Isusa u Nazaretu, sjedinjeni s njim – kako bi, zahvaljujući nadnaravnoj ljubavi s kojom rade, mogli razmatrati Boga koji je Ljubav.[2]

Sv. Josemaria je uvijek naučavao da je kontemplacija moguća ne samo *dok* radimo nešto, već i *posredstvom* stvari koje Bog želi da učinimo, *u* i *kroz* same zadatke, čak i kada zahtijevaju potpunu koncentraciju. Sv. Josemaria je inzistirao da će, ako se potrudimo, doći trenutak kada nećemo moći razlikovati kontemplaciju od djelovanja; ove dvije riječi poprimit će za nas isto značenje.

Kao što je sv. Toma Akvinski pisao:
„Kada je od dvije stvari prva razlog
za drugu, pozornost duše drugoj ne
ometta ili umanjuje njezinu pozornost
prvoj. Budući je Bog shvaćen od
strane svetaca kao razlog za sve
stvari koje će biti učinjene ili
spoznate po njima, njihovi napori u
doživljavanju sjetilnih stvari ili u
razmatranju ili činjenju bilo čega
drugoga neće ni na koji način
ometati njihovu kontemplaciju Boga,
ni obratno.“[3] Stoga, ako želimo
primiti dar kontemplacije, trebamo
Boga učiniti ciljem svog našeg
djelovanja, čineći ih *ne da udovoljimo
ljudima, već udovoljimo Bogu koji
ispituje naša srca.*[4]

Budući je kontemplacija, takoreći,
iščekivanje blaženog gledanja, krajnji
cilj u našem životu, sve što čini dio
Božje volje za nas (uključujući naš
posao, te obiteljske i društvene
dužnosti) može biti kanal za
kontemplaciju. Drugim riječima, uz

uvjet da se bilo koja od ovih aktivnosti može izvršiti za i s ljubavlju prema Bogu, one također mogu biti i sredstvo kontemplacije, koja nije ništa drugo do posebno intiman oblik poznavanja i ljubljenja njega.

Boga možemo razmatrati *kroz* naš posao, jer ako je rađen s ljubavlju bit će urađen što je savršenije moguće s obzirom na okolnosti; odražavat će božanska savršenstva, poput rada samoga Krista. Ne nužno stoga jer je ljudski uspješan, već zato jer je uspješan u Božjim očima. Može čak i loše završiti, ili biti neuspješan s ljudske točke gledišta, ipak bez obzira na to biti dobro urađen s Božje točke gledišta – urađen s ispravnom nakanom, duhom služenja i primjenom krjeposti; jednom riječju, i ljudski i nadnaravno savršen. Posao odrađen na ovakav način je sredstvo kontemplacije. I stoga možemo

vidjeti da je kontemplacija moguća u i kroz aktivnosti koje zahtijevaju potpunu koncentraciju.

Kršćanin koji radi iz ljubavi prema Bogu radi u životnom zajedništvu s Kristom. Naš posao tako postaje Božji posao, *operatio Dei*, i stoga sredstvo kontemplacije. Ali da bi ovo bilo istinito, nije dovoljno biti u stanju milosti i da posao bude moralno prihvatljiv. On također mora biti prožet herojskom ljubavlju i izvršen herojskom krjepošću, na božanski način i u skladu s darovima koje Duh Sveti udjeljuje onima koji su poučljivi njegovom djelovanju.

* * *

Kontemplacija u svakodnevnom životu daje duši predokus konačnog zajedništva s Bogom na nebu. Potiče nas da radimo s uvijek većom ljubavlju, ražarujući želju da ga vidimo ne samo kroz aktivnosti koje izvršavamo, već licem u lice.

„Počinjemo živjeti kao zarobljenici, kao zatvorenici. I dok izvršavamo što je savršenije moguće (sa svim pogreškama i ograničenjima) zadatke koji su nam dodijeljeni po našoj situaciji i dužnostima, naša duša čezne pobjeći. Biva privlačena k Bogu kao što željezo biva privlačeno k magnetu. Osoba počinje ljubiti Isusa, na učinkovitiji način, sa slatkim i nježnim iznenađenjem susreta s njime... To je novi način kretanja po ovoj zemlji, način koji je božanski, nadnaravan, čudesan. Sjećajući se često ponavljanih izraza španjolskog Zlatnog doba, možda bi sami htjeli okusiti onu istinu: 'Živ sam; ili pak, ne ja; već Krist koji živi u meni!' (usp. *Gal* 2,20).“[1]

F.J. López Díaz

[1]Lk 10, 38:42

[2]Sv. Josemaria, *Prijatelji Božji*, 307

[3]Sv. Josemaria, *Put*, 92

[4]Sv. Josemaria, *Prijatelji Božji*, 296

[5]Sv. Josemaria, *Osobne bilješke*, 673
(26. ožujka 1932.). Citirao Andres
Vazquez de Prada, *Osnivač Opusa
Dei*, dio 1., str. 320.

[6]Sv. Josemaria, *usp. Put*, 815.

[7]Usp. 1 Iv. 4,8

[8]Sv. Toma Akvinski, *Summa
Theologiae*, q. 82, a. 3 ad 4

[9]1 Sol 2,4

[10]Sv. Josemaria, *Prijatelji Božji*, 296
- 297